

HRVATSKI LIST
GJELNA LISTA: U predplatni za čitavu godinu K 92.—, za polugodiste K 16.—, za tromejščino K 8.—, mjesечно K 2.—, u mjesecu K 1.—, u dnevniku K 1.—.
OGLASI
primaju se u upravi lista trg Casteza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor višak 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 14. lipnja 1916.

HRVATSKI LIST izlazi u maljakovoj tiskari JOS. KRMPOVIĆ u Puli, trg Casteza broj 1. Urednik je načinik i Školski rednik dr. Josip Šimac. Počasni urednik JOSIP HAIN u Puli. Rukopis se ne vraćaju. Ne uvaluju se anonimični dopisi. Nepraktirana pisma se ne primaju.

Promjena Salandrinog ministarstva.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 12. lipnja (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na Pratu smo, južno od Bojana, srušili ruski napadaj. U Zadaroru, Snjatin i Horodenku unišlio je neprijateljska konjančišta. Kod Burkana na Stripi izjavili su mnogi neprijateljski napadaji. Sjeverozapadno Tarnopolu nalaze naše čete bez prestanja u boju. Kod Sapanova je bio osušen ruski napadaj našom topovskom vatrom. Na jugozapadu smo od Dubna srušili neprijateljski konjančiški zbor. U Vojnini je rasplođeno neprijateljsko konjančišta u području Torčina, te je vladao najvećim dijelom mir. Kod Sokula je na Štiri neprijatelji poslao svoje čete na nalu, te je bio srušen. Tako i kod Kolkija su se izjavili svrni ruski pokusaji da predaju preko rijeke. Broj je ovđe uvhadreni zarobljenika porasao na 2000.

Talijansko bojište.

Između Ečave i Brete i na Dolomitama bili su topovski bojaci kada su živ, čim bi se prilikom vidjela popravile. Talijani su ponavljali svoje besplodne navalne pokusaje na mnogim mjestima.

Jug oistočno bojište.

Nepromjenjeno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaraš.

Dogodjaj na moru.

12. su u jutro unišle tri neprijateljske torpedne bune u Porečku luku. Bile su projerane obrambeni baterijama i ljetalima. Njihova je topovska vatra ostala bezuspješna, samo što su lahko oštetili zid i krov. Ranjena nema nikoga. Naše su baterije i ljetala jedanput pogodile.

Poglavljač mornaričnog admiralstvog štaba.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Protiv dijela naših novih položaja na vrhomima na jugoistoku od Ypera u tom su mjestišću napadali Englezi. Na desnoj obali Moze, na jednoj i na drugoj strani gorske kose koja ide od tvrdje Douaumont prama jugozapadu, ponaučili smo svoje linije na naprijed.

Istočno bojište.

Na Dvini je, jugozapadno od Dubene, rasjerala vatra naših baterija ruski brigadi konjančišta. Na sjeveru je istoku od Baranovića bila neprijateljska topovska djelatnost življima. Bothmerova je vojska srušila neprijateljske napadaju na zapadu od Prveljuka. Kod Podhajica prisilili su njemački letoci na zračnu borbu rusko ljetalo, zarobili su upravljača i motritelja (koji je francuski časnik) i ljetalo su spasili.

Balkansko bojište.

Naša nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja:

Kavasko bojište.

U mjestišćim smo bojevima na desnom i na lijevom krugu ubuhivali neki broj zarobljenika, te smo zaplijenili veliku silu pištača, telefonskih sprava i ogradnog materijala. 5 je neprijateljskih ljetala izbacilo pedesetak bomba na gradsku četvrt Smirne, te je bilo i ramilo nekoliko muških, ženskih i djece i zazorilo nekoliko kuća.

BRZOJAVI.

Rat.

Frančuzi bombardovali tvrdju Rupel.

Solin, 12. (D. u.) Hava. Francusku su ljetala bombardovala prošle noći više bugarskih postotjana, među njima tvrdju Rupel.

Gubici kanadskih časnika kod Hooge i Zillebuke.

Amsterdam, 11. Zapovjednik je prve kanadske divizije, general Meroor u bojevima oko Hooge pa. Njegov je nasljednik general Lisset. Vodja je jedne brigade iste divizije, general Williams, zarobljen, te ga je zamjenio ge-

neral Hughes. Sveukupno su izgubile kanadski čete u bojevima kod Zillebuke i Hooge preko 300 časnika.

Nova zračna navalna na Egipat.

London, 13. (D. u.) Ratni ured naznačuje, da su neprijateljska ljetala bombardovala Alkantaru i Romani u Egipetu. Steta je neznačiva, a u Romani nikava.

Na istočnoj granici kotara Katia uspješni okršaji između ophodnja.

Balkan.

Ruska odjeljena prešla rumunjsku granicu.

Riješenje spora.

Bukarešti, 12. (D. u.) Iza kako je bilo despejelo prekucje na rumunjskoj zemljište četresetale russkih konjanika i bilo tamo razorano, prešlo je i nočas rusko odjeljene preko Pruta na rumunjsko područje. Nato su rumunjske čete u Botošanima dobile zapovijed, da zatraže od Rusa ili da ih prisile, da izdaju iz zemlje.

Rumunjska je vlada prosvojila u Petogradu protiv povreda njezinog zemljišta.

Bukarešti, 12. (D. u.) Po službenom je listu "Vittoriusu" saopšto zapovjednik russkih četa, koji se nalaze naši preko Pruta, da on ne zna, da li je odjeljene njegovih četa prešlo na rumunjsko zemljište. Te je izjavio, kako je odmah, čim je za to doznao, poduzeo sve nužne mјere, da pogriješku popravi i da zapriječi svaku povoljjenje takvog slučaja.

Po najnovijim vijestima, koje su ovđe stigle, već su otiske ruske čete iz Mamonice i njezinog okolice.

Frančuzi zaposlili otok Thasos.

London, 11. Reuter javlja iz Atene, da su prema jednoj brzovojicu iz Kavala zaposlili Francuzi otok Thasos.

Bukarešti, 12. Prema odredbi solunskog glavnog stana otpuštena je četa od 40.000 ljudi u smjeru prema Kavali. U Seres je pošlo 30.000 ljudi, a 10.000 su zauzeli daljnje bojne pozicije. Srpske čete, koji su već prije poslane pozicije, obavljaju četu etapnu službu i podizati provizorične barake. U taborima u Solunu izabran je 6000 srpskih vojnika, koji će izobraziti za posluživanje gorskog topništva.

London, 11. Pariski listovi označuju djelomični otpust mobilizovanih grčkih četa kao posljedicu koraka, koji su posljednjih dana poduzeći bili zastupnicu entente u Ateni. Posljedica toga da je povratak velikog broja izbornika Venizelosevih u domovinu, koji kod posljednjeg glasovanja nije mogli glasovati, jer su bili pod oružjem. Danje vijet pariskog lista "Matin" iz Atene veli, da je pretpresto noći Skulidu dugovočno odredio da se nastakuje s predsjednikom.

Turati je opetovno, da komora ne će da vidi više povratnik vlade, koja bi uprizoravala nezakonitosti i plijenjena, kao što je Salandra Činio.

Naša je toga bila velika buka protiv Salandre i ostalih ministara, koji su vikali uzbuđeni: "Laž, laž!", te su tako ostavili dvoranu sjednicu, gdje je potrajala buka, dok nije predsjednik sjednicu zaključio.

civilnog pučanstva za vrijeme rata i prve godine iz demobilizacije. Prema toj se osnovi ne bi samo na novo organiziralo opskrbe vojske i civilnog voćanstva, nego bi se imalo ustanovili i narodna pomoćna sredstva i uvesti općenite mјere proti poskupljivanju.

Promjena Salandrinog ministarstva.

Ciric, 13. (D. u.) Talijanska je zastupnička kuća održala jučer samo polsatnu sjednicu, koja je imala ipak vrlo burni razvoj. Ministar je predsjednik Salandru izjavio, da je ministarstvo uslijed jučerašnjeg glasovanja predalo kralju svoju ostavku, koji si je pričuo konacnu odluku. Zamolio je komoru, da odgodi svoje djejanje.

Predsjednik je komore priopćio predlog zastupnika Turati, da se komora odmah sostane deset dana najkasnije po rješenju ministarske krispe. Prosio je ipak predlagatelja, da ostane dovanje predloga. (Zivljivo prosvjedovanje kod socijalističkih skupina. Međusobno pozvanje između pojedinih frakcija).

Po obrazloženju je svojeg predloga izjavio Turati, da se ne smiju više optekati nevakivi mačevi i nasilja, što je vlasta znala da uprizori, primjerice svibljinu 1915.

Socijalist je Modigliani uzeo riječ u prilog Turatovog predloga, srijeđi življano predikljanje. I zastupnik se je Rubini pridružio. Turatijev predlog, ali je preporučio rado toga da se ne podade inozemstvu znak slabote, da se sastankom komore odredi u sporazumu s predsjedništvom.

Turati je na to svoj predlog povukao. Istaknuo je opetovno, da komora ne će da vidi više povratnik vlade, koja bi uprizoravala nezakonitosti i plijenjena, kao što je Salandra Činio.

Naša je toga bila velika buka protiv Salandre i ostalih ministara, koji su vikali uzbuđeni:

"Laž, laž!", te su tako ostavili dvoranu sjednicu, gdje je potrajala buka, dok nije predsjednik sjednicu zaključio.

Italija će dobiti nacionalno ministarstvo.

Lugano, 13. (D. u.) Talijanski je kralj stigao u Rim. Primo je Salandru, predsjednik senata komore, pa dekanu komore Boselli. Boselli je preuzeo na se zadaću, da stvari tokom vodstva, da se očuva tako uzdržanje narodne sluge.

Neprijateljski ratni izvještaj.

Francuska.

Paris, 12. Službeni izvještaj od 13. lipnja u 3 sati popodne:

U Argonama bojevi s minama za nas povojili. Na sjevernoj verdunskoj fronti žestoki topovski bojevi na jednoj i drugoj strani Moze. Na lijevoj su se, obali Moze izjavili 2 neprijateljske napadnici protiv naših polazaka kod vrha 304. U sumu kod Prepmounta bila su dva malena neprijateljska odjeljena prodrla u naše pomaknute artiljerije, ali smo ih srušili s gubicima po boju na jarku. U Vogezima je prodro neprijatelj po žestokom ostreljivanju u naše jarke na jugu od St. Marie, ali je bio odanje protjeran protutavanom naših četa.

U 11 sati pop. Na verdunskoj fronti nije tekonom dana došlo do nijednog pješadijskog podhvata. Francusko je topništvo usutku njezinih pozicija preneseše sa armenске na europsku frontu, onda je shvatljivo i te činjenice ponukala tursko vojno vodstvo na jače napredovanje. To dakkao neće razbremeni austrijanaca, ne time mogu optu osvojiti važne izgubljene zemlje.

Turska ofenziva u smjeru Mamahatum-Erzserum ima kako Turci javljaju uspjeha. Oni su došli u sredini do Aškale (50 km zapadno Erzseruma), dok kralja uz žestoke boje napredjuju. Turci imaju pred sobom još 4 ljetna mjeseca, tekom kojih se u operativnom obziru može još mnogo dogoditi.

Njemačka je otežavala kod Verduna opet za korak unapredovala. Oklopna tvrdjava Vaux te zemlje desni i lijevi od nje u njemačkim je rukama. Konacnim odsečem Šume Čaillette dne 2. juna utisnuto je bijelo krilo francuskih polazaka kod Vauxa. Isti je desni stigao i desno krilo od utisnutog vrtca izgrajenog selom Damloup. Time je Vaux dozrio bio za napad. Pao je, gotovo istodobno s ova dva njemačka uspjeha, žrtvom smjelog podhvata mladog jednog njemačkoga časnika. No trebalo je još nekoliko dana, dok je tvrdjava bila posve očišćena od žilavih i ustajnih njemačkih branitelja. Uzrok su tomu mnogobrojni podzemni hodnici i prostorije, sjevrne gure prema bombama, u kojima su se branitelji mogli još držati pod zemljom, sve ako i jest sami tvrdjava već bila pala. Već u mjesecu martu pao je bio Vaux u njemačke ruke uslijed nenađanog napadaja, no Njemući su ga morali napustiti, jer nad njima bili osvojili ujedno i sjednjeg ozljedika, kako je to ebito sadlo. Optećeni je polazak karakterizovan začinjanim rječima: "Pred Verdunom počinje neprijatelj polaziti da malakse".

Engleska otežavala ofenziva još nije započela. Nasuprot, Njemicima su sami počeli navaljavati na engleski frontu. Englez su izgubili proširene pozicije jugoistočno od Ypera i uvećane smetne sile.

Turci su u sredini do Frena i u visoravnima kod Ronzarija, a na njusu štete napravili.

Hilja.

Rim, 12. Službeni izvještaj od 11. lipnja: Tekom je jučerašnjeg dana usredotočio nevjerojatnu prepoznanju protiv kraljevog djebla na jugozapadu od Asiaga. Po žestokom se ostreljivanju bacale neprijateljske mase, silom jedne divizije, više puta na našu protivnici naših polazaka na Monte Lemerle, ali su bile protutavanama srušjene s velikim gubicima. Između Brente i Astica otežavala je naša pješadija, snažno poduprta topovskim ulčinkom, postigla značne uspjehove, tako na vrhovima južno od lopine Posina, u Val Freno i na visoravn kod Asiaga.

Na sočoj fronti topovski boji i izvidnički poohodni naših četa.

Neprijateljski su letoci bacili bombu na Ronzariju, a na njusu štete napravili.

Ratni položaj.

Pomorska flota kod Skagerraka. Křenerova smrт. — Ruska ofenziva. — Bojevi kod Verduna.

Na svim su se frontama optu rasplasli jutro bojevi. Svuda se počinjuje potreba i želja za otkupom. Najnasija se je ta potreba pokazala na engleskoj strani i to u pomorskoj bici u sjevernom moru, jer uništenje njemačkog brodovlja bi vilo uplovilo na pomorski rat Engleske protiv naše obale i na zatvorenje Sjevernog i istočnog mora. Uništenje je njemačkog brodovlja bilo nadalje i glavni uvjet za aktivnu djelatnost ruske flote. Obziru na odnosaj u jakosti obiju

brodovlja i na mogućnost, da će se njemačko brodovlje morati boriti i protiv francuske i ruske mornarice mora se je njemačka pomorska strategija postavila na stanovište dežive. Ta je deživa bila ali u tom slučaju provedena u ofenzivnom dulju, koji je doveo do pomorske pobjede.

Křenerovom smrću bila je bez dvoje počinjena mnogo engleskih ljudi u uspjeh. Rusiji ne bi on valjdu mogao pomoći. Oni ne bješte strateg, već muž sposoban, da vodi kolonijalni rat: bezobziran, tvrd i grozan, a uz to smion, oprezen i bez srca. On bješte izvrstan organizator, ali kao takav bi preko došao u Rusiju, jer se ofenzive ne može organizirati, ako je ona već počela.

Velika ruska ofenziva započela je onde, gdje se moglo očekivati ali u takvom opsegu i sa takvom masama, koje nijesu iste preko očekivanja. Svakako nijesu udarili krvljinu putem, ali taj put pretpostavlja ogromne mase i omalo-važavanje najvećih gubitaka. Čini se, da ima kod Rusa i jednoga i drugoga. Rusima je razmjerno lako, da na svojoj zapadnoj fronti potaknu izvanredne snage. Rusija se zapravo bori samo na jednoj fronti, jer su u Armeniji takvi odnosi, da eventualno ruski uzmak ne bi ugrozio ruskog carstva. Nije neverovatno, da su jače skupine sile bile prenese sa armenske na evropsku frontu.

Glavna točka ruskog napadanja jest na sjevernoj fronti okolicke Olyke, a u južnije dijelu okolice medju Černovicama i Dniestrom. Težišta ofenzive leže dake na obim krimila, a bojevi u sredini imaju da zapriječi neprijateljsko preniranje četa.

Ruska ofenziva uplovila na položaj u Armeniji u toliko, u koliko se opaža turška ofenziva u smjeri Mamahatum-Erzserum. Ima da Turci javljaju uspjeha. Oni su došli u sredini do Aškale (50 km zapadno Erzseruma), dok kralja uz žestoke boje napredjuju. Turci imaju pred sobom još 4 ljetna mjeseca, tekom kojih se u operativnom obziru može još mnogo dogoditi.

Njemačka je otežavala kod Verduna opet za korak unapredovala. Oklopna tvrdjava Vaux te zemlje desni i lijevi od nje u njemačkim je rukama. Konacnim odsečem Šume Čaillette dne 2. juna utisnuto je bijelo krilo francuskih polazaka kod Vauxa. Isti je desni stigao i desno krilo od utisnutog vrtca izgrajenog selom Damloup. Time je Vaux dozrio bio za napad. Pao je, gotovo istodobno s ova dva njemačka uspjeha, žrtvom smjelog podhvata mladog jednog njemačkoga časnika. No trebalo je još nekoliko dana, dok je tvrdjava bila posve očišćena od žilavih i ustajnih njemačkih branitelja. Uzrok su tomu mnogobrojni podzemni hodnici i prostorije, sjevrne gure prema bombama, u kojima su se branitelji mogli još držati pod zemljom, sve ako i jest sami tvrdjava već je bilo namjerano. Ili su Englez, uznemireni uslijed njemačke ofenzive kod Ypera, promijenili svoje osnove glede vremena i mesta napadaja?

Krivulja rata diže se u najstrmijem smjeru prema gore.

(Frankfurter Zeitung).

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

Uništavate muhe da se ne umnožavaju.

Lijepenke za uništanje muha dobivaju se kod Jos. Krmpotić u Puli.

Mrtvi Mljeti.

(Tužne prilike u gradu na lagunama.)

Rimski dopisnik amsterdamskog lista „Algemeen Handelsblad“ javlja:

Prije nekoliko je dana držao ministar predsjednik gor, prvi oktakko je započela vojna, u Mljetima. U jednim Mljetima! Kako je i moral slušateljima biti pri duši, kad je ministar predsjednik uslikanio: „Na sreću se gospodarstveni utjecaj rata u većem dijelu zemlje ne osjeća tako žestoko kao ovo ovjde u Mljetima“. Uslijedili su i uspjevi u svom pogledu. „Uspjevanje, napredovanje! Gradjanin nekad učinio, kraljice mora“, koji su se duždoviti vjelići sa modrom vodenicom, što su se prekrasne državne ladje, sa „Bucintora“ bacali prsten u vodu, nijesu već čitavu godinu dana vidjeli uletuti u vodu a na mnclog trgovackog broda. Još prije nego je Italija Austro-Ugarskom navistju rat, mirovno je borođastvo u Jadranu, jer su Austrijanci poželjili bili mine, da zadržavaju Francuze i Englezze od svojih obala. Te je mire stvar tjerala prema talijanskoj strani, te je mnogo rbarskih čamaca i drugih manjih brodova nastralo.

Uvijek lokumi Mljetani shvaćali su tad tu stvar sa komične strane i prisiljali u sru, e ne četati na trgu pred crkvom sv. Marka od straha, da se ne bi spotaknuli o minu. Tad još nijesu znali, da mogu iz zraka padati nešto pogibeljnije sprave. Kad je buknuo rat i u Italiji, nijesu se više smijali. Mljeti su bili kao ratna luka ne-posredno povučeni u najstrože ratno područje, radi toga posvema izloženi i zastrici tamom. Svi važniji su spomenici i zgrade pokrivene vremena, napuštenim pjesmom, a preko njih krov od dasaka, da zavaruju nepristupačnost u zraku. More je ostalo zotoveno. Samo ratni su brodovi ulazili. Inače nikakvog znaka života, Njednoga trgovca, nijednoga stranca. Kako grad na lagunama živi, doista je zagonetka. Prije je došlo do povlažanja po glavite od prometa stranaca. Tko ne bi radio žrtvotra bio vi i posljednj cent, same da može što dulje uživati blaženi mir palaća na lagunama. Koliko je tišuća novovjenčanih parova delazilo na godinu! Stoga i nije čudo, što je velik dio od onih 150.000 stanovnika mogao da viši tek od stranaca, koji su se odusevljavali za ljetnu čarobnog tog grada, koji je preostao još iz velike one posloštosti.

Ali i trgovina nije bila neznačajna. Brojevi miljetijskog carinarskog ureda iskažuju za godinu 1913 na uvozu oko 250 milijuna franka, a na izvozu oko 150 milijuna. Istina, prema Genovi je to prilično malo, gdje ti brojevi iznajazu 1000, odnosno 500 milijuna, no ta Genove dolazi samo još Napulj pred Mljetima. Osim toga su Mljeti ratna luka i u njima je arsenal. Ali nesreća progona jedni taj grad. Dok Genova stvara novaca — stono riječ — poput blata, koli prije tali i sad za vrijeme rata, ostašće Mljeti potpuno zatvoreni. Dapaće i isti arsenal, koji bi inače izvrsno mogao da služi као tvorница za topove, morao je svoju proizvodnju ograničiti, jer je odvise škakljiva točka i oviši lijepe rijeke na bombardovanje iz zraka. Tako je propala i mogućnost, da se za vrijeme trajanja rata stvari temelji na bijunu industriji. Salandra je imao pravu, kad je kazao, e Mljeti uslijed rata trpe ponajviše od svih područja i gradova, i to u prvom redu radi svoga položaja. „Nije to dobročinstvo ili potpora“, reče on nego stvar pravednosti, da vlasti potakne državne sile i sile pogodovanih područja, da sakupljaju doprinose, kako bi se stvari barem donjekoj umanjili. I kasnije će država morati da priskoči u pomoć, a prije svega, da popravi luku. No vlada očekuje, da će pučanstvo tad i sami prijeti uz posao i pomagati, a ne sve očekivati od prometa stranaca, očekuje, da će biti više radionica i manje svratišta nego li dosad, u kratko, Mljeti treba da dobiju „muzejne lice“.

Domaće Vijesti.

Operna večer u kazalištu. Danas u 6 sati davat će se u kazalištu dobrovratna predstava s godišnjicom Enkel iz Trsta u glavnim ulogama. Očekuje se veliki uspjeh.

Otok Krk za IV. ratni zajam. Iz Krka javljuj, da je na cijelom otoku sabran blizu 800.000 kruna za IV. ratni zajam.

Naznane. Obzirno na dnevno rastuće cijene svinja te potiskečko nabavljanju istih, namjera je istarsko pokrajinsko kulturno vijeće i svrhu podignula gojenja i osiguranja krmadi

Morsko bogastvo.

Ne mislim tu na ono prirodno bogastvo, kao ribe, koralje, sol i t. d., kojima more silno obiluje, te mnogima daje skoro jedini privredni, već na ono silno blago, što ga je more tijekom vječeva i vječkova prougatalo, te ga još i dandas krije u svojim njedrima.

Temelju dosada poznatih brodoloma su učenjaci ustavili, da u morskim dubinama počiva preko 1600 milijuna maraka vrijednosti tijekom vremena potonulog blaga.

Tako je godine 1588. sa španjolskom „nepobjedivom armadom“ u toberinarskom zaljevu u udaljenosti od 500 metara od obale potonuli i oklopničja „Duque de Florencia“, sa blagajnom u vrijednosti od 600 milijuna maraka. Godine 1799. na nizozemskoj obali potonuli brod „Lutine“ bio je kreat zlatom i srebrom u vrijednosti od 24 milijuna maraka, a god. 1839. kod tih obala potonuli „Royal Charter“ bio je pun blaga u vrijednosti od 300 milijuna maraka. Potonuli „Grosvenor“ imao je istotako blaga u vrijednosti od više stotina milijuna maraka, dok se sa mnogobrojnim u viškom zajuvi potonulim brodovima potonulo blago cijeni na 560 milijuna maraka.

u Pokrajini, razdijeliti bezplatno među gojitelje neki broj svinja i prasaca za razplod.

Prijave prime do 22. o. m. gosp. Giacich u javnoj tržnici. Od kotarske gospodarske zadruge Pula, dne 14. junija 1916. Potpredsjednik: Cella.

Iz Banovine.

Za mađarsku školu u Hrvatskoj i Slavoniji davaovalo je ravnateljstvo željeznic Vinkovce-Brečka od svoje dobiti u god. 1915. iznos od 12.000 kruna.

Prodavanje zdrževalnih nemirica na Rijeci. Usljed održevanja riječkoga magistrata imadu se su proizvodi, namijenjeni prodaji na tržnici, kao voće, povrće, zelenje, sočivo, pernatá životinja, mlijeko, drva, uglen itd. prodavati samu u tržnici i na to da određenjem trgovima. Zabranjeno je dačko prodavanje i kupovanje po ulicama i cestama, te nudjanje po kućama i javnim lokalima, kako se je do sada zabilježio. U predhodnu dozvolu živčnog povjerenika bit će dozvoljeno prodavanje istom postlige 11 sati.

Odvojena zabrana zita. U „Narodnim Novinama“ iz Smidereva bana kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od S. lipnja 1916. broj VI, 2877, komom se prirodni pšenice, raži, naprave, prosa, ječma i zobi god. 1916. stavlja pod odvojenu zabranu.

Koncesija za nova željeznicu. „Hrvatski Lloyd“ donosi: Ministar vremeno podpredsjednik je vicinalnoj željeznicu Križevac-Bjelovar-Virovitica-Barč predkoncesiju za izvedbu normalno-trične željeznicu od Tunovca preko gradine, Gračića, Škabrnje i Kapinace i Sopja do Novsokova, te petanskog tijera Gver, Schoch & Grossmann za izvedbu normalno-trične željeznicu od postjage Grk do bosanske granice.

Razne Vijesti.

Zašto je Kitchener putovao u Rusiju. Prema vijestima listova iz Le Havre putovao je lord Kitchener u Rusiju glavno toga rada, da skloni rusku vladu na končeće konflikte Rumunjskoj.

U petanskog tijera Gver, Schoch & Grossmann za

izvedbu normalno-trične željeznicu od postjage Grk do bosanske granice.

Zastava zajedničke vojske. Kako se s dobro upućene strane javlja, rek bi da je pitanje zastava zajedničke vojske i znakova vojske i mornarice stupilo u stadij ostvarivanja. S ovim se pitanjem bilo u nekoliko zateglo radi rješenja hrvatskih željezničkih grba, ali kako je i to pitanje vrlo uređeno, primio je ministar rata Previšća ovlastjenje i upute glede uređenja zastava i drugih vojnih znakova. Naredbe, koje su djelomično već izdane i koje će se djelomično sastaviti, od 11. listopada sadržano načelno uređenje, da će tvrdjave i one posade, kojim će ratni ministar podjeliti pravo izvještiti zastavu, izvještiti takovu, koja odgovara novoj zastavi vojske, kod koje će se ali na obima stranama uporabiti mali zajednički grb. Isto će se tako zastave imati izvještivati zgradama, koje su u porabi zajedničke vojske. Na drugim zgradama može se za vrijeme trajanja rata uporabiti kraj jednakih velikih crno-žutih i ugarskih barjaka i barjaci naših saveznika. Kad zastava, tako dolazi i kod svih uredbi u pogledu signalnih barjaka, naramnica i t. d. do izražaja paritetni položaj crno-žute boje za austrijski državu i mađarskih narodnih boja, koje predstavljaju državu sv. Stjepana.

Njemački glas o ukidanju talijanskih imena u Dalmaciji. „Danzers Arme Zeitung“ piše: „Mi smo u našim službenim izvještajima opet po pravu upostavili staru njemačku imenu u južnom Tirolu. U Albaniju ukinut je takodjer običaj, da čisto arbarska imena nazivamo talijanski, pa više ne govorimo: Durazzo i Valona, vez Dur i Vlora.“

Bilo bi sada vrijeme, da istina radom nastavimo i u Dalmaciju. Dalmacija je napušćena Hrvatsima i Srbo-Hrvatima (dakle dva naroda? Biće tako, ali one ne shvaćaju „Urs“), u koju talijanski elementi nije nikada prodrio. Jedino na Kohjani ostavljeno je venecijansko gospodstvo ne-znatne ostatke talijanskoga plemena. Zadar je pretežno jugoslavenski (čitaj hrvatski, Ur), grad Šibenik, Split, Dubrovnik, K. Novi, Kotor su skoro čisto slovenski (čitaj hrvatski, Ur). U svim mjestima uporabljaju jedino vratari u hotelima talijanske nazive, dok pučanstvo nikad ne kaže Zara, Cattaro, Castelnuovo, Spalato, Ragusa, Sebenico i t. d. Ukiđanjem talijanskih imena u Dalmaciji žigemo u isto vrijeme i patovrene, kojima je Italija pokušala da svoje imperialističke zahtjeve pojednostavi plaćenjem nacionalne ideologije.

Prodaja žigica u snopličima. Živimo u dobi, kada treba na svemu stjetiti, pa je to dalo vodu, da se misli i na žigice, odnosno na škalutice žigica, kojih se kroz dan mijljave bacati, a da se to nadomjesti, treba ih naravski isto toliko i izradići. Radne su sile sve to rjeđe i sve to skuplje, pa se je došlo na ljepe zamjene, da se žigice metne u promet u svježnjima (snopličima) po 25 do 30 komada bez škalutice u cijenu od 2 flira. Kad netko potroši svoje žigice, a ostane mu škatulica, kupit će samo ovakav snoplič žigica, te će njima opet napolnit̄ škatulicu.

Sa dinama prigodom odlaska srpskih četa u Solun. Na dinaru, što ga je srpski prestoničasti Aleksandar priredio prigodom odlaska srpskih četa iz Kraljevina u Solun, izrazio je francuski general Mandesir prestoničanskih jedinica da bila naskoro „na čelu svoje vojske oslobođio svoju domovinu od njenih osvajača“. Srpski prestoničanskih jedinica je odgovorio: „Zahvaljujem Vam, generalu, za dobrostive riječi. Zahvaljujem u imu svoje domovine, koja u ovom času leži u lancima ropstva. Uvjeren sam, da će

najpremaši skuplje.

Kako nastaje tunjiva groma? Tunjiva groma traje često kroz dulje vrijeme, biva čas jača, čas slabija, te obratno, i to se naizmjence po više puti opetuje. Ta se pojava tumači iz puta, koji munja provlači.

Po fotografiskim snimcima munja znadimo, da se ona ne sastoji samo iz jedne jedine zrake, nego da se od glavne zrake odijeljuju mnogobrojne sporedne zrake, a one se sve dalje razgranjuju u još manje zrake. Put je mnoge daleči slike velikih rječi sa svojim pritocima i prilozima tih pritoka. Na svim tokama toga razgranjenja munjnovoga sustava nastaje iz električnoga izboja uslijed ponovnoga sudara zračnih masa, koje su se radi izboja raspršile bile jedna od druge, sum, koji zovemo graminjavinom.

Uzimimo, da se glavna zraka munje nalazi nekih 1500 metara okomito nad mrioticom, te da dugi oko 4000 metara. Od te do glavne zrake razgranjuju prema gore i dolje međusobne grane, a od ovih opet još tanje zrake. Kraj sime brzine

američkih poduzetnika zadnjih godina na polju zemlje živa djelatnosti u svrhu da se izumi stroj, koji bi omogućio da se zraku još dublje pod površinu mora. Osobljju nadaju se da će se u istom izmjenjujući istrošiti rotondučki spravu, kojom se je u zadnje vrijeme u istim poljicima više uspiješno pokusava.

Da je barem jedan dio tog ogromnog blaga otme morskom đurišnjem, nikla su zadnjih godina u Americi i u svrhu raznopravne potrošnje, te da je jednostavno nedosjećno, jer isti i uz najveći vježbu i dugu naviku ne može nikako da zaroni dublje od 60 metara. U većoj dubini postaje pritisk, vodenog stupnja na njegovo tijelo tako velik, da ga njegov ustroj ne može nikako da izdrži. Često nastupa dačko u dubini od 60 metara. No budući je u takvim morskim dubinama skoro uvijek tamno, to se mora da se spusti sa svim stranama zatvorene električne svjetiljke, koje će radionicu potpuno razsvjetliti. U turbinama broda se na taj način dakako ne može zaviriti. Tu o stalnom nije nitu nižu, za na spomenuti način u dubinu sputnog roniona je glavno, da na koritu broda pričvrsti dostatni broj tlačenih

se Vaša želja ispuniti. Naskoro će ja „svjeze lavove“ povesti na oslobodjenje njihove zemlje. Jos jednog hvala za Vaše rječi“. Ovaj je govor bio popravni burnim aplausima i živilo-klicima francuskog časnika Srbiji i njezinom prijestolnici.

Za naše trgovce. U mnogim mjestima osvojene Švačke imadu se popuniti koncesije za veleprodaju monopolskih predmeta, i to duhovne, cigaretnog papira, žigica, soli, kameng (ulja (petrolja) i žeste (izuzam rakiju). Vješt okretni domaći trgovci, berzinske poslovne poslove, koji raspolažu glavnicom, te reflektiraju na to mjestu, neke izvode podnijeti svoju ponudu trgovackoj i obrtničkoj komorji u Zagrebu.

Szienkiewicz nagradom. Dne 10. t. m. održala je krakovska akademija znanosti svoju godišnju skupštinu, na kojoj je zaključila podjeljiti velikom kraljevskom Henrikej Szienkiewiczem nagradu u milijunska fonda zaklade Jerzmanowsky u visini od 40.000 kruna. Ova je ga nagrada zapala za njegov rad „Švačarskoj oko osnivanja poljskog pomoćnog odbora za Poljake, koji su nastrali u ovom ratu“.

Zastava zajedničke vojske. Kako se s dobro upućene strane javlja, rek bi da je pitanje zastava zajedničke vojske i znakova vojske i mornarice stupilo u stadij ostvarivanja. S ovim se pitanjem bilo u nekoliko zateglo radi rješenja hrvatskih željezničkih grba, ali kako je i to pitanje vrlo uređeno, primio je ministar rata Previšća ovlastjenje i upute glede uređenja zastava i drugih vojnih znakova. Naredbe, koje su djelomično već izdane i koje će se djelomično sastaviti, od 11. listopada sadržano načelno uređenje, da će tvrdjave i one posade, kojim će ratni ministar podjeliti pravo izvještiti zastavu, izvještiti takovu, koja odgovara novoj zastavi vojske, kod koje će se ali na obima stranama uporabiti mali zajednički grb. Isto će se tako zastave imati izvještivati zgradama, koje su u porabi zajedničke vojske. Na drugim zgradama može se za vrijeme trajanja rata uporabiti kraj jednakih velikih crno-žutih i ugarskih barjaka i barjaci naših saveznika. Kad zastava, tako dolazi i kod svih uredbi u pogledu signalnih barjaka, naramnica i t. d. do izražaja paritetni položaj crno-žute boje za austrijski državu i mađarskih narodnih boja, koje predstavljaju državu sv. Stjepana.

Njemački glas o ukidanju talijanskih imena u Dalmaciji. „Danzers Arme Zeitung“ piše: „Mi smo u našim službenim izvještajima opet po pravu upostavili staru njemačku imenu u južnom Tirolu. U Albaniju ukinut je takodjer običaj, da čisto arbarska imena nazivamo talijanski (čitaj hrvatski, Ur), grad Šibenik, Split, Dubrovnik, K. Novi, Kotor su skoro čisto slovenski (čitaj hrvatski, Ur). U svim mjestima uporabljaju jedino vratari u hotelima talijanske nazive, dok pučanstvo nikad ne kaže Zara, Cattaro, Castelnuovo, Spalato, Ragusa, Sebenico i t. d. Ukiđanjem talijanskih imena u Dalmaciji žigemo u isto vrijeme i patovrene, kojima je Italija pokušala da svoje imperialističke zahtjeve pojednostavi plaćenjem nacionalne ideologije.“

Kino. „Crvenog križa“ ULICA SERGIA BROJ 34. Veseloigran 3 ema sa Julijem Hollers i Erikom Glössner u glavnoj ulozi.

elektriciteta (300.000 kilometra u sekundi) se električki izbori gotovo na svim točkama u isto doba. Zvuk se nasuprot řiri u jednoj sekundi samo brzinom od 330 metara. Motrić će daleke ponajprije čuti zvuk s onih mjestima, koja su mu najbliža, nešto kasnije zvuk s udaljenijim itd. i dalje je koje mjesto, to Kasnije će doprijeti zvuk do njegovog uha. A kako su munjeve zrake veoma razgranjene, može se dogoditi, da je više zraka od motrića jednako daleko, te će prema tome čuti zvuk sa svih ovih mjestima istodobno.

Predložimo si, da su izmjerili četiri munjevine grane od njega jednako udaljene. Zdrženi zvuk sa tih mjestima će se istodobno, to će prema tomu biti veća, čak. Malo kasnije će se možda zvuk samo da druga drugom udaljenijom dolnjom mjestu, te će biti prema tome nešto slabiji, nego je bio u prvom slučaju. Još nesto kasnije će doprijeti zvuk s gramevinom opet načinu itd.

Što veća je razliku u broju jednako udaljenih mjeseta, to više će se mijenjati jakost tutnjave gramevinice, te biti sačađa sa slabijom, a tražiti će to dulje vremena, što veći put ima munja da prevaziđe.

Post. br. U 54.-16.-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcionara državnoga odvjetništva kao javnog tužioca protiv Ante Božić radi § 12. Z. 16.-1. 1896. L. D. Z. iz 1897. br. 89 u prisuci funkcionara državnog odvjetništva Bigatko kao javnog tužioca optuženog, koja se nalazi na slobodi, bokan glavne rasprave danas provedene, da na osnovu prijedloga učinjenog na zakon uporabom § 266 kz.

k r i v o m :

da je dne 22. prošloga veljače u svrhu prodaje otplaćala iz Sluna u Pulu mlijeko, koje je bilo navodnjeno te tako uslijed vlastite nepaznjene metnule u promet hraniće predmete, koji su u svrhu zavarivanja bili kriji oznacenim dačice krijeških županija, ali su učinjeni načinom mlijeka iznos od K. 20. 1896. br. 89 te biva zato na osnovu § 12 obz. na § 21 smotreni spomenutog zakona uporabom § 266 kz.

o s u d j e n a

na deset (10) dana zatvora, to ne platez načinom mlijeka troškova, i onih ovrsne kazni, među kojima za trošak analize mlijeka iznos od K. 20.

Naznačena će se presuda na trošak analize mlijeka iznos od K. 20. te na trošak optužnice proglašiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

B u z e t , dne 29. ožujka 1916.

Dr. Volaric v. r.

Vjedova v. r.

Dr. Volaric v. r.

UZALZNINA: I. prostor K 1—; II. prostor 40 fil.

Uči se može kod svake slike.

Obvezno napunjeno mješina. Čim se iste dignu na površinu, povuku za sobom i brod poput rukoploka, kad se s ladjicom digne u više zrake slojeve. Göde pak nije moguć namještaj mješina, tamo se mora sve ljkunje ponomo zatvoriti i korito broda nakon iscrpljenja vode zrakom napuniti, da se same digne na površini.

Se teoretičkog promatrjanja nije dalek načinjeć brod poput „Lusitanije“ nikakva tehnička nemogućnost.

Pomisli se kako kavklii li užasni potekškočadijade takav posebni i kod manjih brodova, „Narvali“, prvi je kod francuske podmornice, „Narvali“, koliko uzdužnih pokusaja se mora često putati krušati preko nego uspije, to se mora sasna podojivo u ospušteni izmoranju izmjeriti s druge strane.

Nesmisli se ujedno zaboraviti, da se na potonulim brodovima doskora stokom slojevi pjesaka i gliba, koji se daju samo tekom mukom odstraniti. Medutim se je tijekom raznopravne u Americi toliko novaca, te ista sasna raznopravne u dvojbenoj podlozi. P.

„Hrvatski List“ može se dobiti u prodavaonicama.

Dinka Širočić Buzet.

Svakovrstne pisarničke potrepštine za urede, trgovce i privatnike

dobiva se u papirnicu Jos. Krmpotić u Puli.